

britta brändes till döds

Den första häxbränningen inträffade redan på 1200-talet och under slutet av 1500-talet växte Blåkullamyten fram. Från mitten av 1400-talet till mitten av 1700-talet pågår häxprocesser runt om i Europa. I Sverige tar de ordentlig fart i slutet av 1660-talet och i Stockholm inleds häxprocesser år 1675 med anklagelser från en tillrest pojke, Johan Johanson Grijs. Han kommer från Gävle, där han skickat sin mor i döden för trolldom.

Text: Anna Seidevall-Byström

Stockholm på 1670-talet är en fattig och mörk stad. Tillvaron präglas av religion och vidskepelse, de lärda tror att djävulen ligger bakom en sammanvärvning mot hela kristenheten och folktron anser att vissa besitter magiska, skadegörande krafter.

Den första som beskylls för trolldom i Stockholm är Britta Sippel, en trettiofemårig tvåbarnsmor på Tjärhovsgatan. Hon är tidigare anklagad för att ha förgjort ett skepp med trolldom och för att ha slagit sina pigor och behandlat dem illa. Familjen har ekonomiska problem eftersom Brittans make inte alltid kan arbeta på grund av sjukdom.

Orgier med djävulen

Rykten om att hon är en trollkvinna sätter fart och Brittans syster och hennes goda vän pekas också ut. Barnen i grannskapet lyssnar på Gävlepojken berättelser och stämningen piskas upp.

Föräldrar och församlingspräster oroas och samlar barnen för att vakta dem så att de inte ska lockas med av trollkvinorna. Men detta leder bara till att stämningen blir allt hätskare. En trolldomskommission tillsätts och håller rannsakingar i Katarina Kyrkas sakristia. När de första förhören skall äga rum är Britta sjuk och lider av sömnlöshet. Vem skulle inte bli sömnlös under dessa omständigheter?

Fattig, sjuk och med två barn att försörja anklagas hon av barn och halvuxna pigor för att ha orgier med djävulen själv, leda flygfärder över kyrktorn och för att koka barn i grytor. Till och med Brittans egna döttrar vittnar mot henne. Men när domen närmar sig försöker den äldsta dottern i sista stund att rädda sin mor. Flickan ångrar sig och bekänner för en präst att allt varit lögn, som hon tvingats till att säga, men prästen vill inte lyssna. Britta halshögs och brändes tillsammans med sin syster Anna i april år 1676.

Barnen konfronteras och erkänner

Några månader senare börjar ett par yngre ledamöter i trolldomskommissionen att se brister i vittnesmålen, de ser luckor i historierna och i bevisföringen. Barnen konfronteras och erkänner att de ljugit. Flera tillstår att de har fått mutor för sina vittnesmål, andra säger att de tvingats till lögnerna. Men allt är inte över ännu. Fler måste sätta livet till. Nu utdelas dödsdomar till de tidigare vittnena och Brittans äldsta dotter döms till spöstraff. Hon avlider i tukthuset i december år 1676 i sviterna efter straffet.

Ett tiotal stockholmare avrättades i stadens häxprocess. Sett till de flera hundra som dödas runt om i landet kommer staden ändå lindrigt undan.

Drygt hundra år senare, år 1779, avskaffas dödsstraff för trolldom i Sverige.

Dagens påskfirande med ris och oskyldiga lekar på skärtorsdagen är långt från de hemska händelser som utspelade sig på 1600-talet. I denna tyska illustration från år 1670 visas hur häxprocesserna gick till i Mora.

